

K. Udvari Katalin:

ÉLETMINŐSÉG ÉS A KODÁLYI ZENEPEDAGÓGIA

„Aki bölcs, számtalan szerepre alkalmas.”

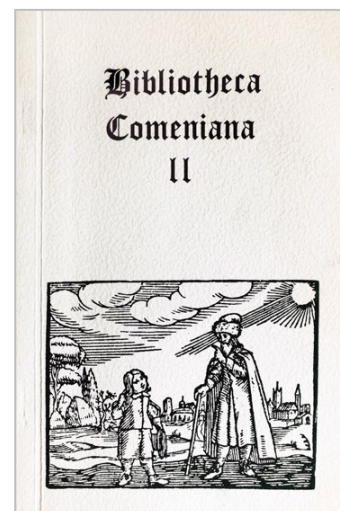
J. A. Comenius (1592–1670)¹

**„Csak boldog gyermekből lehet boldog felnőtt,
s csak ezekből lehet boldog ország.”**

(Kodály Zoltán 1882–1967)²

„Az ember tevékenységét a boldogságkeresés uralja.

(Szent-Györgyi Albert (1893–1986)³

Az első idézet egy Kodály Zoltán által is nagyra becsült és tisztelt, Morvaországból származó tudós, és az újkori pedagógia megteremtője, Comenius beköszöntő beszédéből való, amit „**A lelki tehetségek kiműveléséről**” mondott el a sárospataki iskola nagytermében 1650. november 24-én, ahova Lórántffy Zsuzsanna meghívására érkezett

A második idézet Kodály Zoltán a „**Tanügyi bácsik! Engedjétek énekelni a gyermekeket!**” című írásában olvasható, a további megállapításokkal együtt: „**az ének felszabadít, bátorít, gátlásokból, féltékenységből kigyógyít. Koncentrál, testi-lelki diszpozíciót javít, munkára kedvet csinál, alkalmasabbá tesz, figyelemre-fegyelemre szoktat. Hogy egész embert mozgat, nemcsak egy-egy részét.(...) Fejleszti a közösségi érzést. Kifejleszti a csírájában minden emberben meglévő zeneérzékét, ezzel megadja a zenei műveltség alapját, amivel azután szebbé, gazdagabbá teszi egész életét**”,

A harmadik idézet Szent-Györgyi Alberttől származó gondolat.

A Nobel-díjas professzor az iskolai nevelés célját többek között az alábbiak szerint fogalmazta: meg az Országos Köznevelési Tanács alakuló ülésén elhangzott megnyitó beszédében (amiről a Magyar Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Köznevelés című oktatási hetilapja az 1945. augusztus elsejei számának címlapján számolt be):

(...) „**első kérdésünk az kell hogy legyen, hogy milyen embert is akarunk formálni?**

A válasz egyszerű: egészséges testű, jó ítéletű, értelmes, tetterre kész, szép célokért hevülő és áldozatokat hozó embereket. Megtoldhatnám még ezeket a sajátosságokat, de felesleges. Már a mondottak is eléggé kifejezik, hogy egész embert akarunk....”

Az oktatási hetilap fenti száma különösen figyelemre méltó, mivel ez a szám közölte azt a hivatalos tantervet is, ami „**minden általános iskolai osztály számára heti 2 énekórát írt elő,**

¹ Bibliotheca Comeniana II. Fordította: Ollé István. Megjelentette Magyar Comenius Társaság.

Készült a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár sokszorosító műhelyében, 1988-ban, 11. oldal

² KODÁLY ZOLTÁN: Visszatekintés I., Tanügyi bácsik! Engedjétek énekelni a gyermekeket!” (1956.)

Összegyűjtött írások, beszédek, nyilatkozatok. Sajtó alá rendezte: Bónis Ferenc, Zeneműkiadó Vállalat . Budapest, 1982, 394. oldal

³ SELYE JÁNOS: Stressz distressz nélkül Akadémiai Kiadó, Budapest, 1975, 68. oldal.

ezen felül a felső tagozatban a „választható tárgyak” közt felsorolta a „Társas ének és zene” tárgyat is heti 3 órában. Ez az oktatásirányítás által is elfogadott hivatalos tanterv tette lehetővé, hogy „minden tanítási napra énekórát is iktassanak a tanrendbe”, így Kodály elvei szerint „a zeneműveken keresztül kedvezően befolyásolva a gyermekek személyiség formálódását”⁴

E tanterv alapján Kodály Zoltán zenepedagógia nevelési elveinek megvalósításához biztos utat kínált az 1950. október 27-én Kecskeméten, az országban elsőként elindított ének-zenei általános iskola, majd mintájára az ország számos helyén megalakuló hasonló intézmény.

Különös öröm, hogy Kecskeméten
élt meg 100. évfordulóján az az iskola,
amely mintaképe lehet minden általános
iskolának, ha teljes ember akar nevelni.
Hozzájárása lehetne a megoldásra egyetemes
kérdés megoldásában. Követés: Követés-nevelés,
zene-foglalkoztatás stb.

Kecskemét 1960 nov. 2
Kodály Zoltán

Kodály Zoltán bejegyzéséből az iskola vendégkönyvében

A bevezetőben felsorolt idézetek ma is érvényes gondolatokat fogalmaznak meg az iskolai nevelés és oktatás céljáról, amelyek nagymértékben meghatározzák **két képesség, a boldogság érzésének és a tudás megszerzésének lehetőségét és fontosságát**. Napjainkban ezt röviden érzelmi-, illetve értelmi intelligenciának nevezzük.

Hogyan hat életszemléletünkre és életminőségünkre a kodályi zenepedagógia?

A Kodály Zoltán emlékére 1998-ban meghirdetett Pro Renovanda Cultura Hungariae pályázati felhívás ösztönzésére elkezdett zenepedagógia-történeti kutatómunkám során az írásban kapott visszajelzésekből kitűnt, hogy **az ének-zenei általános iskolák az ott végzett tanulóknak életre szóló szellemi és fizikai útravalót adtak, és ezzel jelentősen megalapozták azok pozitív életszemléletét, valamint ebből következően az életminőségüket.**

⁴ Szögi Ágnes: „Ez az iskola valaha Kecskemétnek dicsőisége lesz” Kodály Intézet, 1994, 120. oldal

Levélben megkeresett egykori osztálytársaim, volt zeneiskolai tanítványaim és zeneiskolai tanártársaim, akiknek életkora több, mint 40 évet ölelt át, az ország különböző részein élnek, és nem ismerik egymást, válaszlevelükben szinte szó szerint ugyan azt fogalmazták meg: **„Boldog és büszke vagyok, hogy ének - zeneis lehettem. ”**

Napjainkban – immár újabb húsz esztendő elteltével – Egyesületünk, a Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület *„Tehetséggondozás Kodály szellemében ”* elnevezésű tanár-továbbképzési programjain résztvevő, és az ország különböző részéről érkező, különböző korú egykor ének-zene tagozatos iskolába járt óvónők, tanítónők és ének-zenetanárok Adaptációs terveikben most is egybehangzóan örömmel és büszkén említik egykori **„zeneis múltjukat.”** Így tett például napjainkban is a 2018. szeptemberi képzésünket követően az a tanító-nő (sz. 1972), aki a következőket írta:

„Nagy szerencsémre szüleim már korán zenei általános iskolába íratlak be. Ennek köszönhetem a zene iránti rajongásomat, a hangszerek utáni érdeklődésemet...”

A Magyar Művészeti Akadémia 2017. november 14-én a „Mozgó dó”...” A Kodály koncepció értelmezése a XXI. században címmel megrendezett szimpóziuma előtt a **„Tehetséggondozás Kodály szellemében a hazai közoktatásban”** című előadásomra készülve, kíváncsi voltam a Központi Statisztikai Hivatal Köznevelésre vonatkozó Oktatási adataira, és közöttük a hazai közoktatásban működő ének-zene tagozatos iskolákra vonatkozó tájékoztató információkra.

A következő adatokat találtam a 2016/2017-es tanévre vonatkozóan:

Általános iskolák tanulóinak összlétszáma:	743 487 fő
Általános iskolában ének -zenét oktató tanárok száma:	4 676 fő
Középiskolában tanulók száma	356 400 fő
Középiskolában ének -zenét oktató tanárok száma	530 fő
(Gyógytárgypedagógusok, konduktorok száma:	7 387 fő)

Az alapkörű művészeti iskolák tanulóinak száma **223 800 fő**

közülük zeneművészeti ágon

(előképző -, alapkörű-, és továbbképző évfolyamokon összesen) **112 100 fő**

(A többiek a tánc, képző- és iparművészeti, színház és bábművészeti ágán tanultak.)

Zeneművészeti ágon oktató tanárok száma: **11 120 fő**

Legnagyobb meglepetésemre, a hivatalos statisztikai nyilvántartásban **az ének-zene tagozatos iskolákról készült adatokat hiába kerestem, nem készült róluk nyilvántartás!**

Arra a kérdésemre, hogy napjainkban hány gyermek tanul még ének-zene tagozatos iskolában, csak egy év múlva kaptam hiteles választ, az **MMA 2018. szeptember 24-én**

A „Mozgó dó”... II. ... A zene lelki táplálék...” címmel a Kodály módszerről rendezett szimpóziumon.

A 2017-2018-as tanév oktatási adatai szerint hazánkban

az általános iskolák tanulóinak létszáma:

732 500 fő, és

közülük ének-zene tagozatos iskolába mindössze

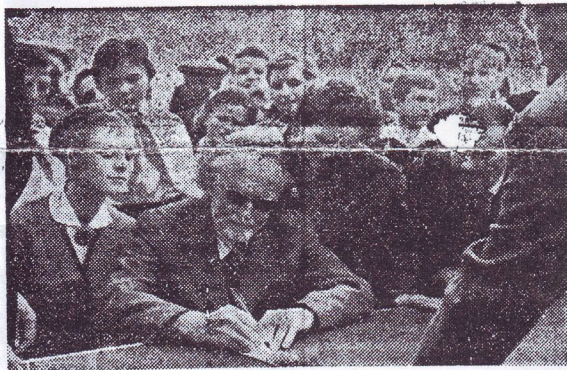
17 500 tanuló jár

Miért lenne szükséges, hogy napjainkban is sokkal több gyermeknek legyen módja a jelenleginél magasabb óraszámú éneket tanulni az általános iskolában?

Ennek bizonyítására elsőként Kodály Zoltán szavait szeretném felidézni, amelyeket élete utolsó nyilvános beszédében mondott el a minden nap éneklő-zenélő iskolákról 1966. november 6-án.

Búcsúlátogatás és végrendelet

Van valami tragikusan felemelő abban, hogy a magyar szellemi élet egyik legnagyobbja Kodály Zoltán, aki egész életében a jövőre függesztette tekintetét, ahogyan ő mondotta: egyebet sem tett, mint alapköveket rakott le szellemi téren – mintegy jelképként megérthette, hogy az általa letett egyetlen anyagi, valódi alapkövől épülhet emelkedett. Mi, szülőföldjén mindig kegyeletos búszkeséggel emlékezünk rá, hogy ez itt történt. Tavaly november 6-án, a dunapataji művelődési ház avatásán mondta el utolsó beszédét, amely életművének maga adta összefoglalója, s mintegy szellemi végrendelete volt.

— Tisztelt Ünneplő Közönség! Különböző érzéssel vagyok itt, de egyaránt, ami csak fokozza az

optimizmust bennem és a bizalmat. Mikor négy évvel ezelőtt arra kértek, hogy tegyek

NDÓ

ban.

in.

le itt egy alapkövet, nem hittem, hogy megérem, hogy erre az alapköre épület emelkedik.

Ez ugyan az egyetlen olyan ház, ahol anyagi, valódi kő letételét bízták rám, de ettől eltekintve már régóta egyebet sem teszek, mint alapköveket rakok le szellemi téren. Ezekkel úgy érzem magam, mint a régi latin mondás: Arborese seret agricola... — nem mondom tovább latinul, mert ma már nem ért senki latinul Magyarországon —, hogy fákat ültet a földművelés, amelyek gyümölcsét ő maga sohasem fogja élvezni.

Mi biztatott engem erre, hogy ilyen fákat ültessék, minden reménye nélkül, hogy valaha a gyümölcsüket meglátom? Az, hogy az életem első felében negyvenesztendei falujárás meggyőzött arról, hogy a magyar falusi nép, a legutolsó parasztyerek, van olyan tehetséges, mint más népeknek a fiai, csak tanítani kellene és módot adni neki, hogy a tehetségét kifejtse. Ezért, mielőtt hozzájutottam, minden módon azon próbáltam működni, hogy a falusi magyarságnak a tanítása, nevelése valami módon emelkedjék.

Háborúk jöttek és bolond idők, amikor nem lehetett sokat tenni, szinte semmit. Azt kérdeztük magunktól: meddig tart még, hogy a magyarság örökké csak romokból épül újjá. Hiszen, ha vesszük, négyszáz év óta egyebet nem tesz, mint a romokat javíttatja, mert alig hogy felépít valamit, jön egy újabb rombolás, megint csak romok lesznek az épületekből.

legnagyobb költőink egész életében, hogy megérem, hogy erre az alapköre épület emelkedik. Hogyha ezek a kiváltságok géniuszuk következtében ki tudtak is vergődni a falusi kultúralatlanság mocsarából, mennyire tudnának még kiemelkedni, hogyha egy kis segítséget kapnának.

Ezek a zenés iskolák megmutatták, hogy tulajdonképpen Kolumbusz tojása volt az egész. A zene műhatatlan része az emberi műveltségnek. Akiben ez nincs, annak a műveltsége fölkészített. Zene nélkül nincs teljes ember. Így hát magától értetődő volt, hogy a zenét betenni kell kapcsolatba az iskolai tárgyak közé. Nélkülözhetetlen. S kiderült, hogy ezekben az iskolákban, ahol a zene is tárgy — kötelező tárgy, mindennapos tárgy —, minden egyéb tantárgyat könnyebben és jobban tanulnak a gyerekek. Ez nem valami titokzatos varázs, hanem egyszerűen: az a mindennapos kis zenével foglalkozás annyira fölélénkíti az elmét, hogy fogékonyabb lesz minden más iránt is.

Azt kérdezték tőlem: még mennyi ilyen iskolát kellene csinálni, hogy megoldottának tekintsük a problémát? Hát miután több mint hatezer népiskola van az országban, azt elérni, hogy mind a hatezerben ilyen tanítás folyjék, száz évnél hamarabb aligha tudjuk. Ezért neveztem ezt százéves tervnek, amit ostoba emberek akkor iróniának véltek. De valóban, száz évnél hamarabb nem is várom, nem is remélem, hogy elérjük, hogy minden faluban olyan iskola legyen, mint itt.

Kecskemét, Petőfi Népe, 1967. március 12.

(...) „kiderült, hogy ezekben az iskolákban, ahol a zene is tárgy, — kötelező tárgy, — mindennapos tárgy — minden egyéb tantárgyat könnyebben és jobban tanulnak a gyerekek. Ez nem valami titokzatos varázs, hanem egyszerűen: az a kis zenével foglalkozás annyira fölélénkíti az elmét, hogy fogékonyabb lesz minden más iránt is.

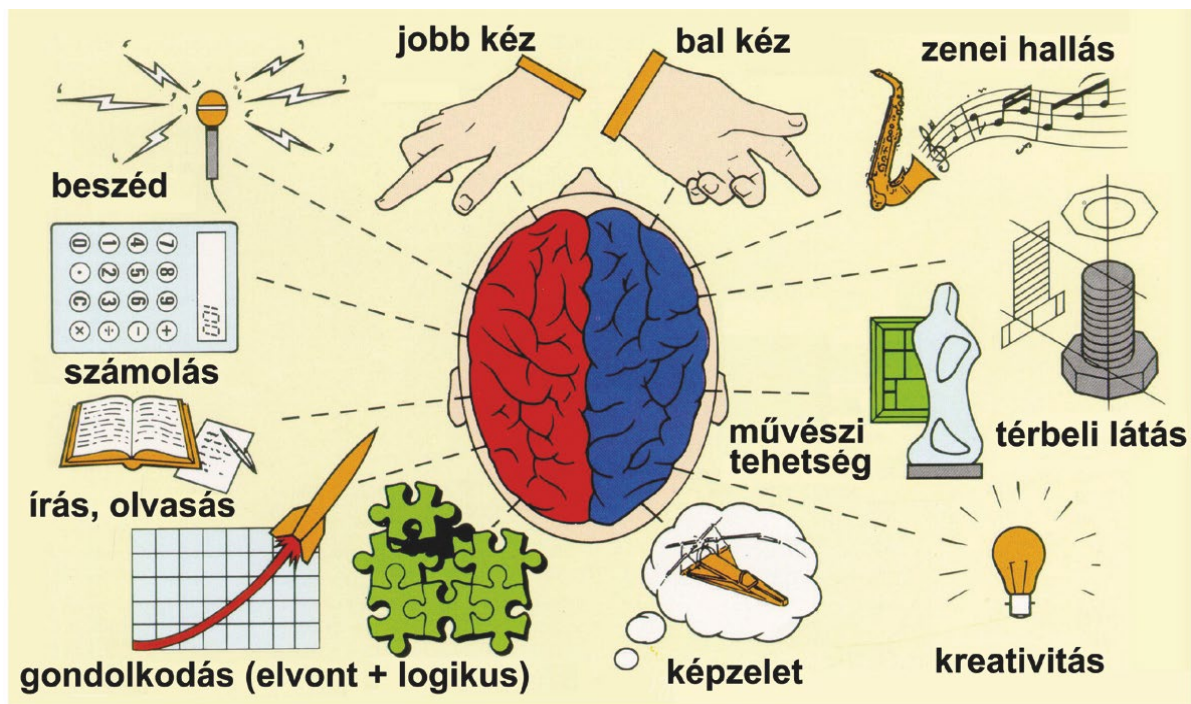
Kodály Zoltán szavait a gyakorlat és számos természet- és társadalomtudományi vizsgálati eredmény is egyértelműen igazolta az eltelt több, mint fél évszázad alatt.

A legkorábbi tudományos vizsgálati eredményekről már 1964-ben beszámolt dr. Kokas Klára, majd a későbbi évekből csak példaként említjük dr. Barkóczi Ilona, dr. Pléh Csaba, dr. Victor András, dr. Acsády László, dr. Harmat László és nem utolsó sorban dr. Hátori József tudományos munkásságát.

Hátori József „Az emberi agy asszimetriái” c. munkájához⁵ készült illusztrációjában szemléletesen mutatja be a két agyféltekét, amelyek elsősorban működésükben különböznek jelentősen egymástól.

„A bal féltekéhez köthető többek között beszéd, a logikus gondolkodás. míg a jobb (néma) féltekéhez az érzelmi reakciók, humorérzék, muzikalitás, a kreativitás, az emberi személyiség kialakításában fontos tulajdonságok. A jobb féltekének vannak kritikus periódusai: a kisgyermekkorban kapott zenei neveléssel a személyiség optimálisan kifejlészthető.”

⁵ HÁTORI JÓZSEF: Az emberi agy asszimetriái. DIALÓG CAMPUS KIADÓ, Budapest-Pécs, 1999, 70. oldal.

Kodály zenei neveléssel kapcsolatos próféciáinak igazát most látszólag a zenétől távol eső, és kevésbé közismert példákkal is szeretném alátámasztani.

1. Meglepő hasonlóságot véltem felfedezni képzési programunk során a Kodály-módszer gyakorlata és a mozgássérült gyermekek mozgásfejlesztése között. Számomra úgy tűnt, mint-ha a Pető-módszerben a **Kodály-módszer látható „modellezése” tűnne fel, a gyermekek szigorú napirend szerinti, mindennapos un. mozgásnevelésével.** Érdekes megjegyezni, hogy milyen sok hasonlóságot lehet találni Kodály Zoltán (1882–1967) a zenetudós, zeneszerző és zenepedagógus, valamint dr. Pető András (1893–1967)⁶, a tudós orvos – pedagógus – író, polihisztor, a konduktív pedagógia megalapítójának pedagógia koncepciója között. Mindkét módszer gyakorlatban való megvalósítása egy időben, 1950-ben kezdődött. Mind a Kodály módszer, mind a Pető módszer a gyermekek aktív részvételére és „a változatos feladatok derűs hangulatban való megvalósítására” törekedett.

(Kodály Zoltán egyik iskolai énekóránk után tett és feljegyzett megjegyzése is hasonló szemléletre utal: „Sok volt az elmélet, kevés az örvendeztető ének.”) **Mindkét módszer tudatos, rendszeres és időigényes szakszerű tanári munkát igényel.** A Pető módszer is – Kodály zenepedagógiai elveihez hasonlóan- világhírűvé vált.

2. Számomra ismét meglepő információkra találtam a Kodály-módszer hatását illetően egy antikváriumban véletlenül kezembe került, Japánról készült úti beszámolóban. A könyvet Székácsné Vida Mária, az ELTE BTK akkori Pedagógiai és Pszichológiai Tanszékének professzora írta, aki a kecskeméti Barkóczi-Pléh féle pszichológiai hatásvizsgálatban felkért szakértőként vett részt, és akinek fő kutatási területe a művészeti nevelés hatásrendszerének vizsgálata volt.

(E témában könyve is jelent meg, amelyben művészetpedagógiai és pszichológiai kísérletekkel bizonyítja a gyermekkori művészeti nevelés fontosságát, mivel így a gyermek a valóság olyan rétegét is elsajátíthatja, melyet ekkor még csak a művészi kommunikáció eszközeivel ragadhat meg, vagy amely egyáltalán ki sem fejezhető fogalmi-logikai úton)⁷

⁶ HÁRI MÁRIA: *A konduktív pedagógia története* MPANNI, 1997, 35. oldal

⁷ A művészeti nevelés hatásrendszere Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980, 25-28-oldal

A professzor asszony több éves Japánban való tartózkodása után **Gyermek-művészet Japánban** címmel megírt könyvében⁸ beszámol megfigyeléseiről, aminek során annak titkát kutatta, hogyan tudta épen megőrizni ősi, kifinomult formakultúráját a világ egyik legcivilizáltabb országa. A Japánban tett több éves megfigyeléseinek eredménye, és ennek kapcsán tett megállapítása, **hogy ebben a távol-keleti országban a tradíciók megőrzése mellett a gyermekek művészeti nevelésének első céljaként jelölik meg az érzékszervek fejlesztését.**

Minden bizonnyal ebben is rejlik a japán zenei szakemberek tisztelete és máig tartó nagy érdeklődése Kodály Zoltán zenepedagógiai koncepciója iránt.

3. Harmadik érvként visszatérve **Comenius szavaihoz**, ismét „**A Lelki tehetségek kiműveléséről**” elmondott beszédéből szeretnék idézni, a kodályi zenei nevelési koncepció hatásának bizonyítására.⁹

(...) Mert mi más lehet az embernek mint földi teremtménynek állapota, mint a más földi teremtménynek? (...) A sugárzóan ragyogó gyémánt... azt hiszed, ilyennek született? Tévedsz, ha ezt hiszed, (...) Így köveket (..), érceket is (...)vésni, faragni, egyengetni, csiszolni kell.(..). A növényeket, füveket, gabonákat el kell vetni, meg kell kapálni, learatni (...) Így lesz belőlük ételünk, italunk, orvosságunk. (...) Így az ember is alkalmas teste szerint a munkára, mégis azt látjuk, hogy pusztá alkalmasságán kívül semmi sem született vele. Lassanként kell megtanítani ülni, állni, járni, sőt enni és inni sem tud, ha meg nem tanítják rá.

Honnét lenne elménknek az az előjoga, hogy minden előkészület nélkül feladatát pontosan teljesítse, (...) hiszen minden teremtett dolognak az a törvénye, hogy a semmiből vegye kezdetét, fokozatosan emelkedjék és tökéletesedjék mind lényege, mind cselekedetei tükrében. (...) Egyszóval: mint a jó föld, ha helyesen művelik, paradicsom lesz belőle, ha pedig elhanyagolják, szomorú pusztaság, telve csalánnal és tövissel.(...)

Most már az a kérdés, hogy lehetséges-e, hogy a tehetségek kiművelése egy egész nemzetben elterjedjen, és mi módon érhető ez el?(...) De nyilvánvaló, hogy teljesen ki lehet művelődni, ha teljes vágygal és komolyan foglalkozunk a dologgal, mert nem nehéz, még kevésbé lehetetlen bármely dolgot eljuttatni oda, ahová saját magától hajlik, ha eltávolítjuk az akadályokat, és a természetes hajlamot okosan irányítjuk”

A meglehetősen nagy módszertani és időbeli kitérő után térjünk vissza napjaink iskolai énekoktatásához.

A kodályi álom megvalósulásához vezető utat nem lehet a jelenlegi szemlélettel megtalálni... A megfogalmazást egy köztisztelőben álló és tekintélyes zenepedagógustól hallottam, akinek teljes mértékben igaza van.

Az elmúlt több, mint fél évszázad alatt nagyot változott a világ. Egyesületünk „Tehettség gondozás Kodály szellemében” elnevezéssel kidolgozott művészetpedagógiai programja éppen a bekövetkezett változásokra, társadalmi és pedagógiai kihívásokra kíván választ adni. Ezzel kézzelfoghatóan megcáfolva **azt** a zenei szakemberek között is időnként fel-felbukkanó nézetet, mely szerint jelenlegi megmerevedett formájában az ének-zene oktatás nem méltó az eredeti kodályi pedagógiai célok megvalósításához, mivel az iskolai zenetanításra az új és kreatív gondolatok iránti nyitottság szinte teljes hiánya a jellemző

Szerencsére nem így van! Ezt immár a közel 20 éves egyesületi zenepedagógia munkánk-
kal is bizonyítani tudjuk, a kiváló, újszerű, elméletben és gyakorlatban is kipróbált, eredmé-

⁸ SZÉKÁCSNÉ VIDA MÁRIA: *Gyermek-művészet Japánban*, Corvina Kiadó 1971, 121. oldal

⁹ Bibliotheka Comeniana II. Fordította: Ollé István. Megjelentette Magyar Comenius Társaság.

Készült a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár sokszorosító műhelyében, 1988, 17-19. oldal

nyesen és hatékonyan működő, mégis csak kevésbé ismert modell értékű művészetpedagógiai metódusok összegyűjtésével, óvodától az egyetemig.

Meggyőződésünk, hogy a több éves munkával kidolgozott integrált művészetpedagógiai programunk figyelembe vételével **Kodály Zoltán zenepedagógiai koncepciója a 21. században is megőrizhető a közoktatás gyakorlatában.** Differenciáltan kínálunk lehetőséget a kiemelkedő képességű-, az átlagos képességű, és hátrányos helyzetű tanulóknak, valamint a fogyatékos-sággal élő gyermekek számára egyaránt, az örömszerző művészeti tevékenységekben való aktív részvételre, Így tisztelve és megőrizve Kodály eszméjét: „**A zene mindenkié!**”

„Mi adunk tanácsokat, a mi kötelességünk tehát a tanácsok megvalósítása”

J. A. Comenius¹⁰

Mérlegelve az általános iskolai énekoktatás mai helyzetét és lehetőségeit, valamint napjaink társadalmi és nevelési elvárásait, egyesületünk az alábbiakat kezdeményezi:

1. Javasoljuk, hogy alsó tagozaton a Nemzeti Alaptanterv által biztosított **heti két ének-zene órát szaktanár taníthassa.**

Így az énektanárok kötelező óraszama is egy intézményen belül biztosítva lenne, és az énektanároknak a tantestületen belül is több lehetősége nyílna az iskola kulturális életében és nevelői közösségében való jelenlétre.

Az alsó tagozatos gyermekek számára különösen fontos a szakszerű zenei nevelés, aminek szükségességét dr. Hámosi József professzor úr megállapítása is alátámaszt: *Az ének-zene tanulásának, a jobb félteke fejlesztésének szoros időkorlátja van, ami 6 és 11 éves kor közé esik: az ilyenkor hallott ének-zenei anyag egész életre rögzítődik¹¹.*

2. Tekintettel arra, hogy a művészeti tárgyaknál tanárhiány esetén a tanárképzést nem lehet „expressz módon”, eredményesen megoldani, – sem esti-, sem levelező tagozatos képzéssel –, ezért véleményünk szerint **zenei konzervatóriumi, illetve zeneiskolai előképzettséggel rendelkező és ott továbbképzőt végzettek bevonásával** az alsó tagozatos tanulók heti két ének óráját lehetne hatékonyabbá tenni.

Javaslatunk szerint: a tanítás iránt kedvet érző és 6-18 éves korukig aktívan zenét tanultak vegyenek részt zenei tanszékkel rendelkező tanárképző intézményben egy/két éves továbbképzésen, ahol - a pedagógiai asszisztensek mintájára - **zenei asszisztens képzettséget** szerezhetnének, és tevékenységük az iskolai énektanítás és éneklés szervezése, segítése lenne.

3. Kodály Zoltán zenei nevelési koncepciójának fontos eleme a tanításra fordítható időmenyiség. A jelenlegi heti egy ének óra ehhez nem elegendő. Tekintettel az iskolai órák magas számára, ezen csak a közismereti tanárokkal együtt működve lehetne változtatni, legalább még egy plusz órához jutva. Ennek gyakorlati megvalósításához konkrét, eredményesen és jól működő általános iskolai és gimnáziumi példákat láttunk, **az úgynevezett keresztkoherencia, avagy a tantárgyak közötti szinkronitás gyakorlatával.**

¹⁰ Bibliotheka Comeniana II. Fordította : Ollé István Megjelentette Magyar Comenius Társaság.

Készült a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár sokszorosító műhelyében, 1988-ban, 36. o.l dal.

¹¹ DR. HÁMORI JÓZSEF : *Néhány megjegyzés a zene és ének neurobiológiájáról*).

K.UDVARI KATALIN: „*Psalmus Humanus*” Hagomány és megújulás a kodályi zenepedagógiában, PÜSKI Kiadó, 2002, 206. oldal.

A módszer lényege:

a tanórai oktató-nevelő munka tervezése a tanórák hatékonyságának érdekében keresztkoherencia táblán történik, felhasználva a tantárgyak közötti koncentráció lehetőségét, a témaegységek tartalmainak egymáshoz rendelésével.

A tanév során feldolgozandó tananyagot a nevelők hetekre bontják, felsorolást készítenek, melyben figyelembe veszik a rendelkezésre álló órakeretet is.

Ezen a módon a tantárgyak közötti kapcsolat erősödik, kevesebb idő ráfordítást igényel, (nincs párhuzamos tanítás!), a kompetenciák fejlesztését támogatja, a felszabadult időkerettel újabb vagy adott témában mélyebb ismeretek is szerezhetők

(Bővebben: *Tehetséggondozás Kodály szellemében 8591, PAT Továbbképzési Program (30 óra)*)

4. Javasoljuk a Kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetbe érkező külföldi hallgatók alkalmankénti ének-zene tagozatos iskolákba való látogatását.

A hazai ének-zene oktatás tekintélyét nagyban erősítené a külföldi hallgatók hospitálása és óralátogatása ezekben az iskolákban,- amire már a Psalmus Humanus bemutató-sorozat idején tettünk javaslatot, és ami gyakorlatban sikeresen meg is valósult

A modell értékű program az idegen nyelv és a zenetanulás összekapcsolásával a nyelvtanulás motivációját kívánja segíteni, illetve egy másfajta kultúra megismeréséhez és személyes kontaktus kialakításához kíván lehetőséget adni az idegen anyanyelvű tanár fogadása során.

A világhírű és nagytekintélyű Kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetbe látogató külföldi hallgatók látogassanak el egy-egy ének-zene tagozatos iskolába, legalább évente egyszeri alkalommal. Ez növelné az ének-zene tanulás tekintélyét a közismereti tanárok, a szülők, az iskolák társintézményei előtt is.

Az évekkel ezelőtt már ezen a módon kipróbált látogatás élmény volt az idegen anyanyelvű zenei szakembernek és az iskola tanulóinak egyaránt. Találkozásuk az iskolai karének óra keretében valósult meg.

„...The children seemed curious to see a non-Hungarian working with them: I found them to be receptive to the idea of working with me. I didn't find it difficult to 'make contact' or create a positive atmosphere. (...)

„A gyermekek kíváncsinak tűntek, ahogy figyelték, amint egy külföldi foglalkozik velük. Úgy érzem, nyitottak voltak arra, hogy együttműködjenek velem. Nem volt nehéz a kapcsolat-teremtés és a kellemes légkör kialakítása. (...)

Karmesterhallgatóként igen hasznosnak és érdekesnek találtam ezt az alkalmat, mivel lehetőséget adott arra, hogy közvetlenül tapasztaljam meg, hogyan szól próba közben egy magyar kórus, és milyen próba-technikák a leghasznosabbak” Isobel Ferrier (Ausztrália)¹²

¹² K.UDVARI KATALIN: „Psalmus Humanus” Hagyomány és megújulás a kodályi zenepedagógiában. PÜSKI Kiadó, 2002, 23-25. oldal.

*Karének óra a Kecskeméti Kodály Intézet egyik külföldi hallgatójának közreműködésével.
Előkészítő tanár: Kabdebó Sándor. Karvezető tanár: Isobel Ferrier (Ausztrália)*

Fotó: Gadányi György

Végezetül, de nem utolsó sorban feltétlenül szükségesnek tartjuk **az ének-zene tagozatos általános iskolák számontartását és jelenlétét a KSH Oktatási adatai között.**

Bízunk benne, hogy a „Tehetséggondozás Kodály szellemében” címmel kidolgozott integrált művészetpedagógia tanár-továbbképzési programunkkal sikerült bizonyítanunk, hogy Kodály Zoltán zenepedagógiai elvei napjainkban is kifejtethetik jótékony hatásukat az új nemzedékek nevelésében, számukra is életre szóló útravalót adva, ha biztosítják a megvalósításához szükséges feltételeket. Ehhez kívántunk segítséget nyújtani a kodályi gondolatok mentén formálódott művészeti műhelyek jó gyakorlatainak bemutatásával.

Köszönetem fejezem ki az elmúlt évek közös munkájáért a Psalmus Humanus Egyesület tagjainak, azoknak a tanár kollégáknak, akik segítettek létrehozni, és hosszú évek óta segítenek életben tartani a bemutatott, szándékunk szerint szép és gazdag, Kodály szellemében született pedagógiai programot. Mindannyiunk nevében mondhatom, hogy mindezt szívesen tettük, mert valamennyien hisszük és megtapasztaltuk azt, amit Kodály Zoltán Kecskeméten, az Ének-Zenei Általános Iskola új épületének felavatásakor 1964. február 17-én mondott:

*„aki zenével indul az életbe, az evvel bearanyozza minden későbbi tevékenységét,
az életnek olyan kincsét kapja ezzel, ami átsegíti sok bajon.
A zene táplálék, vigasztaló, elixir, és az élet szépségét és ami benne érték,
azt mind meghatványozza.”*

